

УДК 344

А.А.Криськов, д-р. істор. наук, доц., С.А.Криськова

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ (1930-1938)

A. Kryskov, Dr., Assoc. Prof., S. Kryskova

SOCIETY OF UKRAINIAN ENGINEERS IN CZECHOSLOVAKIA (1930-1938)

Під час «Великої депресії» безробіття у Чехословацькій республіці (ЧСР) охопило понад 1 млн осіб. У березні 1928 р. парламент цієї держави прийняв закон про охорону національного ринку праці, який унеможлилював отримання роботи для іноземців та осіб без громадянства. Під загрозою втрати роботи опинилися також інженери-українці. Для посередництва між ними та урядовими структурами ЧСР 19 жовтня 1930 р. у Празі було створене Товариство українських інженерів (ТУІ). Якщо на момент створення членами організації стали 70 осіб, то вже у 1938 р. їхня кількість зросла до 153. Переважна більшість були випускниками чехословацьких вишів та Української Господарської Академії (УГА) у Подебрадах. ТУІ було професійною організацією, яка об'єднувала українців-інженерів на всій території тодішньої ЧСР. Так, станом на вересень 1936 р. зі 137 членів організації 69 проживали у Празі, 30 – на території Чехії поза межами Праги, 6 – у Моравії та Сілезії, 12 – у Словаччині і 16 – у Підкарпатській Русі (сучасна Закарпатська область). Варто зазначити, що паралельно існувала і Спілка українських інженерів на Словаччині (СУІ), яка налічувала 36 осіб.

Діяльність обох структур здійснювалася за кількома напрямками: а) відстоювання професійних інтересів членів організацій; б) культурно-просвітницька робота і популяризація технічних наук; в) налагодження контактів з іншими організаціями українських емігрантів. Перший напрям являвся пріоритетним і заходи, спрямовані на працевлаштування українських інженерів за спеціальністю, здійснювалися. Щоправда, СУІ виявилася набагато ефективнішою, ніж ТУІ – працевлаштувала 23 особи. Для надання матеріальної допомоги своїм членам та для реалізації програмних завдань при організаціях діяли спеціальні фонди, які наповнювалися членськими внесками. Так, при ТУІ діяли Фонд Пулюя (для будівництва пам'ятника І. Пулюю на Ольшанському цвинтарі у Празі) і Фонд Горбачевського (для допомоги незаможним студентам УГА у Подебрадах). Популяризація технічних наук здійснювалася через підготовку доповідей на технічні та господарські теми. У 1937 р. 6 членів ТУІ взяли участь у написанні розділів до «Української сільськогосподарської енциклопедії», яка вийшла друком у Львові.

Співпраця з різними емігрантськими організаціями виражалася як у безпосередніх контактах, так і шляхом надання матеріальної допомоги. Так, у 1937 р. ТУІ передало для поточних потреб по 100 крон товариству «Рідна Школа» у Львові та Українській гімназії у Ржевницях, у 1938 р. – 50 крон Українській гімназії у Модржанах та 150 крон львівській «Просвіті».

Професійні організації українських інженерів-емігрантів у Чехословацькій республіці періоду між двома світовими війнами виникли як реакція на скрутне матеріальне становище української еміграції.